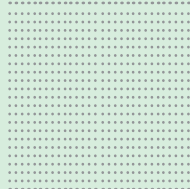

توانستیم ورود، تعامل و زایش شرکت‌های دانش‌بنیان پیرامون موضوعات فناورانه هسته‌ای را کلید بزنیم و آن را گسترش دهیم.»

وی افزود: «این موضوع از اولویت‌های اقدامات اجرایی ما بود که در دستور کار قرار گرفت و مبنای آن هم سند راهبردی ۲۰ ساله سازمان است که در ۲۰ فروردین ۱۴۰۱ توسط رئیس‌جمهور محترم رونمایی شد. به‌واقع هم سند جامعی است که می‌تواند برنامه محوری سازمان، اعم از تحقیقات نتیجه‌گرا و خدماتی که مسأله‌محور است و به نیازهای کشور پاسخ می‌دهد را برنامه‌ریزی کرده و در مسیر توسعه قرار دهد. به‌این ترتیب این بستر آماده و سیاست‌ها تدوین و اجرایی شد و هم‌اکنون شاهد هستیم که با تعاملات صورت گرفته، شرکت‌های دانش‌بنیان که در پرتو فعالیت‌های سازمان در رشته‌های گوناگون فعالیت می‌کردند، به عنوان شبکه همکار فعالیت‌های خود را به مدد این سیاست گسترش داده‌اند.»

اسلامی با اعلام این‌که با درنظر گرفتن ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان فرصت‌های شغلی بزرگی را برای جذب نیروی انسانی از میان فارغ‌التحصیلان جوان فراهم ساخته‌ایم، به اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها اشاره کرد و گفت: «طبیعتاً سازمان توانایی جذب حجم‌قلیلی از نیروی انسانی را دارد اما با این تصمیم، حجم‌کثیری از فارغ‌التحصیلان جذب شرکت‌های دانش‌بنیان شده و به این طریق کشور می‌تواند فعالیت مورد انتظار جامعه جهانی را پوشش دهد. اینها نکاتی است که برای دانش‌بنیان‌ها و محققان جوان ما تومان مزیت دارد، آن هم مزیت پایدار... این پدیده به‌طور حتم اتفاقی نیست، بلکه جریان‌ی است که به‌طور فزاینده پیش می‌رود.»

به این ترتیب ضرورت کاربردی‌سازی و ارتقای نقش فناوری و نقش‌آفرینی شرکت‌های دانش‌بنیان به عنوان مصادیق مردمی‌سازی اقتصاد در صنعت هسته‌ای، از یک‌سومی‌تواند همراه با تکمیل زنجیره ارزش این صنعت و کاربردی‌سازی آن، توسعه محصولات و خدمات ارزش‌آفرین و اشتغال‌زا را به ارمغان آورده و از سوی دیگر به اجرای طرح‌های پژوهشی به‌ویژه پژوهش‌های مرتبط با فناوری‌های نوین که به شکوفایی صنایع وابسته به دانش هسته‌ای منجر شده و اقتدار علمی و صنعتی را در این حوزه به همراه دارند، شتاب بخشد.

نقش‌آفرینی

شرکت‌های

دانش‌بنیان به

عنوان مصادیق

مردمی‌سازی

اقتصاد در

صنعت هسته‌ای

می‌تواند همراه

با تکمیل زنجیره

ارزش این صنعت

و کاربردی‌سازی

آن، توسعه

محصولات

و خدمات

ارزش‌آفرین و

اشتغال‌زا را به

ارمغان آورد

تولید به جایی نمی‌رسد.»

در راستای این نظر، مدیرکل پیشین دفتر نظارت و ارزیابی فناوری وزارت علوم بر این عقیده است که حمایت‌های مالی باید کاملاً هدفمند باشند. وی در این خصوص خاطرنشان کرد: «اگر با این شرکت‌های تازه متولد شده سروکار داشته باشید، ابتدا فکر می‌کنند اگر سرمایه داشته باشند همه مسائل پیش روی آنان قابل حل است اما این اشتباه خیلی بزرگی است، چراکه بایستی بیش از هر چیزی برنامه داشته باشند. قطعاً منابع مالی جزو یکی از این برنامه‌هاست اما سازوکار ما این نیست که سرمایه بدهیم و مطمئن باشیم شرکتی که پول داشته باشد حتماً موفق می‌شود. اتفاقاً ممکن است با این منوال خود را ورشکسته و بدهکار کند، بنابراین همکاری مراکز فناوری و نوآوری باید روی برنامه‌های رشد این شرکت‌های نوپا متمرکز باشد تا خدمات متناسب با نوع فعالیت‌های آنان ایجاد شده، رشد کنند و پس از بلندگی به سطح جامعه گسیل شوند.»

مجیب بر ضرورت وجود مراکز فناوری و نوآوری در کنار صنایع بزرگ همچون صنعت هسته‌ای تأکید کرد و افزود: «صنایع بزرگ کشور مثل صنعت نفت و صنعت هسته‌ای که مراکز پژوهشی بزرگی در اختیار دارند، به مثابه یک موتور پیشران، انگیزه حضور پژوهشگران و متخصصان خود را در چنین مراکزی ایجاد می‌کنند. به‌این ترتیب ارتباطاتی که از پژوهشکده‌های ذی‌ربط پژوهشگاه علوم و فنون هسته‌ای با مراکز رسا ایجاد شده بسیار صمیمانه و همراه با رویکرد مثبتی است که زمینه تفاهم‌نامه‌های بیشتری را برای صنعت هسته‌ای فراهم ساخته است.»

چشم‌انداز دانش‌بنیانی صنعت هسته‌ای

قدر مسلم شرایط جهانی اقتصاد ایجاب می‌کند که برای عقب نماندن از جریان توسعه پایدار به سمت توسعه تولید دانش‌بنیان برویم. پژوهش و تولید دانش‌بنیان برای کشوری که در افاق چشم‌انداز خود جایگاه یک کشور پیشرفته و برتر را قرار داده است، از اولویت‌های اساسی به‌شمار می‌رود و دستیابی به تولید دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نتایج تحقیق و دانش، یکی از راه‌های لازم برای رسیدن به این جایگاه است. رئیس سازمان انرژی اتمی در این خصوص با تأکید بر سیاست درهای باز صنعت هسته‌ای در رویارویی با شرکت‌های دانش‌بنیان تصریح کرده و گفت: «ما در این دوره برای حرکت دادن کاروان دانش‌بنیان در سازمان انرژی اتمی سیاست درهای باز و نوآوری باز را در پیش گرفتیم. این سیاست در تقابل با سیاستی بود که می‌خواست صنعت هسته‌ای را سیاسی، امنیتی و غیرشفاف جلوه دهد اما با چنین رویه‌ای

نقطه تبادلی، نتایج تحقیقات و پژوهش‌هایی که صورت می‌گیرد را بتوان از طریق تجاری‌سازی و سرمایه‌گذاری در رشته‌های گوناگون که الزاماً مربوط به سازمان انرژی اتمی نیست، هدفمند کرد.»

به تعبیری مرکز فناوری و نوآوری رسا را می‌توان فرزند مشترک معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و سازمان انرژی اتمی قلمداد کرد. رئیس پیشین این مرکز در تشریح چگونگی این همکاری به این نکته اشاره کرد که: «این همکاری درواقع از بدو تشکیل مرکز با معاونت علمی و فناوری آغاز شد. حتی در ساخت این مرکز هم از اعتبارات بلاعوض معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری استفاده شد. به این ترتیب مقداری از هزینه‌ها هم توسط معاونت علمی مطابق توافق‌نامه‌ای که سازمان در سال ۱۳۹۸ با آنها منعقد کرد، تأمین شد و در راستای آن سازمان انرژی اتمی ارتباط بسیار خوبی با این معاونت برقرار کرده است.»

وی ادامه داد: «هم‌اکنون نیز با رویکردهای دولت سیزدهم ارتباط سازمان با معاونت علمی و فناوری در بالاترین سطح همکاری است. به‌طوری‌که توافق‌نامه‌ای در قالب همکاری با معاونت علمی منعقد کرده‌ایم که طبق آن در حال برگزاری رویدادهای مشترکی درخصوص چالش‌های موجود صنعت هسته‌ای هستیم.»

وی به توافق‌نامه‌ای اشاره کرد که در تیرماه سال جاری طی مراسمی به امضای مقامات عالی سازمان و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری رسید. رئیس سازمان انرژی اتمی در مراسم توافق‌نامه یادشده با اشاره به این همکاری مشترک گفت: «ما از مرحله تفاهم، یک گام به جلو حرکت کردیم و با توافق‌نامه‌ای، سرفصل‌هایی را که مسائل صنعت هسته‌ای کشور و سازمان انرژی اتمی بوده و در پیوند با شرکت‌های دانش‌بنیان، حل و فصل آنها می‌تواند ضمن سرریز دانش این صنعت به بخش تجاری، ارزش افزوده و اشتغال بیافریند، در قالب این توافق‌نامه تعریف کردیم.»

گفتنی است، این توافق‌نامه که محور کلی آن براساس تعریف پروژه‌های کلان دانش‌بنیان تقاضامحور و مسأله‌محور برای رفع نیازهای صنعت هسته‌ای با استفاده از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان تعریف شده است، همکاری و مشارکت در توسعه بازار تخصصی فناوری هسته‌ای برای شرکت‌های دانش‌بنیان و هسته‌های فناور را بیش از گذشته فراهم خواهد کرد.

صندوق پژوهش و فناوری هسته‌ای

اساساً در دنیا وقتی مسأله رویکرد به شرکت‌های کوچک مطرح می‌شود، هدف آن رشد اقتصادی است. از این رو در دنیا ساختارهای حمایتی متعددی برای حمایت از بخش خصوصی تعریف شده که کشور ما آنها را از گذشته نداشت، چراکه اقتصاد ما عمدتاً دولتی است؛ اما با رویکرد جدید که همراهی و همسویی نهادها و دستگاه‌ها در مسیر اقتصاد دانش‌بنیان است، ساختارهایی همچون صندوق‌های حمایتی ایجاد شدند که فعالیت‌های متعددی در مسیر پرداخت وام و توانمندسازی شرکت‌ها دارند.

صنعت هسته‌ای نیز از این رویکرد متمایز نیست. رئیس پیشین مرکز رسا در ادامه تشریح مفاد توافق‌نامه سازمان با معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری به ایجاد صندوق پژوهش و فناوری در حوزه هسته‌ای اشاره کرد و گفت: «با توافق‌نامه یادشده میان سازمان و معاونت علمی و فناوری مقرر شد برای حمایت از هر طرح و ایده نوینی، تشکیل یک صندوق پژوهش و فناوری در حوزه هسته‌ای مد نظر قرار گیرد با سرمایه ۲۰ هزار میلیارد ریال که قرار است سرمایه‌اش به شکل مساوی بین سازمان و معاونت علمی و فناوری تأمین شود که اتفاق بسیار خوبی است. زیرا از طریق آن پروژه‌های پیشران هسته‌ای هم تحت حمایت سازمان خواهد بود و هم معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری. البته چند سالی بود که به دنبال تشکیل این صندوق بودیم تا این‌که بالاخره در توافق‌نامه اخیر، این مورد ذیل بند ۱ ماده ۳-۱ مورد توافق طرفین قرار گرفت و از این طریق فرصت مغتنمی در اختیار واحدهای فناوری که می‌خواهند مقیاس‌پذیری و Scale up کنند، قرار گرفته تا سرمایه‌شان از طریق صندوق مذکور تأمین شود.» البته کارشناسان حوزه دانش‌بنیان معتقدند تنها برخی از این شرکت‌های نوپا در ابتدای کار به حمایت‌های مالی نیاز دارند. لذا نباید توجه و تمرکز مسئولان به این موضوع منعطف باشد. این موضوعی است که رهبر معظم انقلاب هم در سخنرانی اول فروردین ۱۴۰۱ به آن اشاره کردند و فرمودند: «پول‌پاشی و بی‌ملاحظه عمل کردن در حمایت از

